

SCHOTSE HIGHLANDERS BEVRIJDINGSROUTE LOON OP ZAND

Loon op Zand - De Moer - Kaatsheuvel
- Udenhout - Helvoirt - Biezenmortel

**DE LANG
STRAAT**

www.bezoekdelangstraat.nl

BEVRIJDINGSROUTE SCHOTSE HIGHLANDERS LOON OP ZAND

Beleef een indrukwekkende fietsroute door Loon op Zand, De Moer, Kaatsheuvel, De Loonse en Drunense Duinen, Giersbergen, Helvoirt, Biezenmortel en Udenhout. Onderweg passeer je elf locaties die een belangrijke rol speelden tijdens de bevrijding aan het einde van de Tweede Wereldoorlog. Hier trokken de Schotse Highlanders door het Brabantse landschap, op weg naar onze vrijheid.

Sta stil bij de verhalen van moed, verlies en hoop. Herdenk wat is geweest – en besef hoe waardevol onze vrijheid vandaag de dag nog altijd is.

51 km

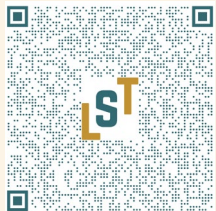
Op 22 oktober 1944 begint de aanval op 's-Hertogenbosch. Het is de start van een grote geallieerde operatie die als doel heeft de Duitse troepen te verjagen uit Midden-Brabant.

In de daaropvolgende dagen wordt de operatie uitgebreid en op 27 oktober 1944 bereikt de 7^e Armoured Division, de beroemde Woestijnratten, Loon op Zand. Dit dorp ligt op een kruispunt van wegen en wordt taai verdedigd.

Ondanks zware beschietingen lukt het de Woestijnratten niet om het dorp in te nemen. De klus wordt overgedragen aan de 51^e Highland Division (van Generaal-majoor Rennie) en die slaagt er op 28 oktober in om de laatste Duitse troepen te verjagen uit Loon op Zand.

De Schotten zetten die nacht de aanval voort en bereiken tegen de ochtend de rand van Kaatsheuvel. Omdat ze ook hier zware tegenstand vrezen wordt het dorp zwaar beschoten, nu met veel burgerdoden tot gevolg. Als op 29 oktober Kaatsheuvel is bevrijd is de bevolking dan ook bedroefd en blij tegelijk.

Twee dagen later bereiken de Highlanders over de volle breedte hun einddoel, de Bergsche Maas. Daarna moet nog wel het gebied rondom Heusden worden bevrijd in een aparte operatie. Dat gebeurt uiteindelijk op 4 en 5 november 1944.

LEES DE VERHALEN

Tijdens deze route kom je langs 11 speciale locaties met een verhaal. In dit boekje zijn deze verhalen kort samengevat met daarbij QR-codes die verwijzen naar de volledige verhalen.

Voor de gehele route, scan de QR-code hiernaast of ga naar www.liberationroute.com/nl/

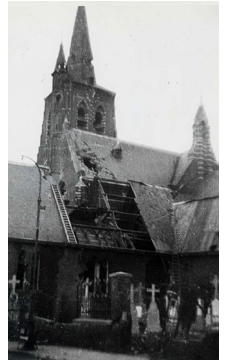
Startpunt: Het Witte Kasteel, Loon op Zand

1 HOGE BOMEN REDDEN MENSENLEVEN

Kasteellaan 17, Loon op Zand | Kasteel

Een eerste poging op vrijdag 27 oktober 1944 van de beroemde Woestijnratten om de Duitse verdedigers uit Loon op Zand te verjagen loopt vast. Zal het de Highlanders wel lukken?

Foto rechts: Sint Jans Onthoofdingkerk. Foto's onder: Het Witte Kasteel in Loon op Zand.

- Stap op de fiets met Het Witte Kasteel aan de rechterhand; vanuit de Kasteellaan.
- Aan het einde van de weg linksaf: Kerkstraat.
- Blijf rechtdoor rijden. Straat gaat over in Bergstraat.
- Fiets onder de Midden-Brabantweg (N261) door en steek de kruising over: rechtdoor.
- Op de volgende kruising (Blauwloop-Bergstraat): opslag smokkelwaar.

2 OPSLAG VOOR SMOKKELWAAR KRIJGT NIEUWE BESTEMMING

Kraanvenseweg 22, Loon op Zand | Historische locatie

Let op: deze schuikelder is alleen te bezoeken op afspraak. Bel hiervoor naar 06-54376584.

De plaatsen in de Langstraat liggen vanaf begin november 1944 vlak achter de frontlijn, gevormd door de Bergsche Maas. Door aanhoudende Duitse beschietingen nemen sommige inwoners van Kaatsheuvel een drastisch besluit.

Foto's: opslag smokkelwaar wordt schuikelder.

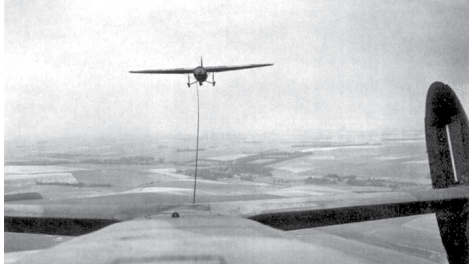

- Vervolg je weg. Straat gaat over in de Middelstraat.
- Fiets door tot het kruispunt bij de kerk en sla rechtsaf: Zijstraat.
- Aan het einde van de weg (knooppunt 31): Paalstraat.

3 VOORTIJDIG AAN DE GROND

Paalstraat, De Moer | Fietsknooppunt 31

Wanneer een Brits zweefvliegtuig vol militairen vroegtijdig aan de grond moet worden gezet hebben de inzittenden een levensgroot probleem.

Links: Albemarle trekt Horsa zweefvliegtuig.
Rechts: Luitenant Jimmy Barclay en Roland Millar

- Ga rechtsaf Paalstraat op en direct linksaf: Zijstraat.
- Straat gaat over in Kegelaar.
- Aan het einde van de weg linksaf: Dreefseweg.
- Sla tegenover het tankstation rechtsaf het fietspad op: Pannenhoeftseweg.
- Op de splitsing rechts aanhouden en vervolgens op de kruising linksaf: Driestapelenstoel.
- Straat gaat over in Sweensstraat en vervolgens Capelsestraat volgen.
- Aan het einde van de straat linksaf: Zuidhollandsedijk. Fiets door tot de Hersteld Hervormde Kerk (met daarvoor een grote Treurwilg) aan de linkerhand.

4 OORLOGSGRAF EN EEN ONJUISTE DATUM

Zuidhollandsedijk 63, Kaatsheuvel | Historische locatie

Bij de Hersteld Hervormde Kerk aan de Zuidhollandsedijk ligt het enige graf van een

gesneuvelde geallieerde militair binnen de gemeente Loon op Zand. Daar vlakbij zit een granaatpunt in de voorgevel van een pand.

Links: granaatpunt
Rechts: graf D. Price.

- Keer om en fiets via de Zuidhollandsedijk richting Kaatsheuvel.
- Houd rechts aan om via het fietspad Zuidhollandsedijk te vervolgen.
- Eerste afslag rechts en direct links: Luxemburgstraat.
- Aan het einde van de straat linksaf: Belgiëstraat.
- Ga op de rotonde rechtsaf: Jan de Rooijstraat.
- Straat gaat over in Raadhuisstraat.
- Derde straat links: Anton Pieckplein.
- Aan het einde van de straat links, met de grote bocht mee naar rechts.
- Direct na de bocht aan de linkerhand: Gasthuisstraat 9.

5 NOODHOSPITAAL IN OORLOGSTIJD

Gasthuisstraat 9, Kaatsheuvel | Historische locatie, voormalige Theresiaschool

Slachtoffers van de geallieerde beschieting worden opgevangen in een noodhospitaal, in de voormalige Theresiaschool, dat door het lokale Rode Kruis is ingericht.

Links: Theresiaschool | Rechts: Duitse soldaat op het dak van de Theresiaschool.

- Fiets terug en ga in de bocht rechtsaf: Peperstraat.
- Aan het einde van de weg rechtsaf: Hoofdstraat.
- Houd op de splitsing bij Chalet Fontaine links aan: Roestenbergstraat.
- Straat gaat over in Vaartstraat.
- Net voor de rotonde, aan de rechterhand: Vaartstraat 102, Molen De Couwenberg.

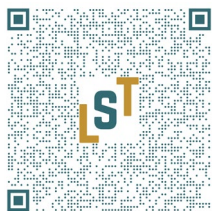
6 HOEVEEL DUITSERS ZITTEN HIER EIGENLIJK?

Vaartstraat 102, Kaatsheuvel | Historische locatie / molen

Verwarring over de aanwezigheid van Duitse troepen in Kaatsheuvel heeft tragische gevolgen.

Rechts: Molen De Couwenberg (J. de Bont, Waalwijk, WAA83784, Streekarchief Langstraat Heusden en Altena)

De route kan vanaf ieder punt gestart worden en kan zowel linksom als rechtsom gefietst worden. Scan voor het .gpx navigatiebestand van de route de QR-code (links) of ga naar: www.bezoekdelangstraat.nl

Tijdens deze route kom je langs 11 speciale locaties met een verhaal. In dit boekje zijn deze verhalen kort samengevat met daarbij QR-codes die verwijzen naar de volledige verhalen. Voor de gehele route met daarbij de volledige verhalen, scan de QR-code (rechts) of ga naar www.liberationroute.com/nl/

Historische locatie

Monument

Begraafplaats

Kasteel

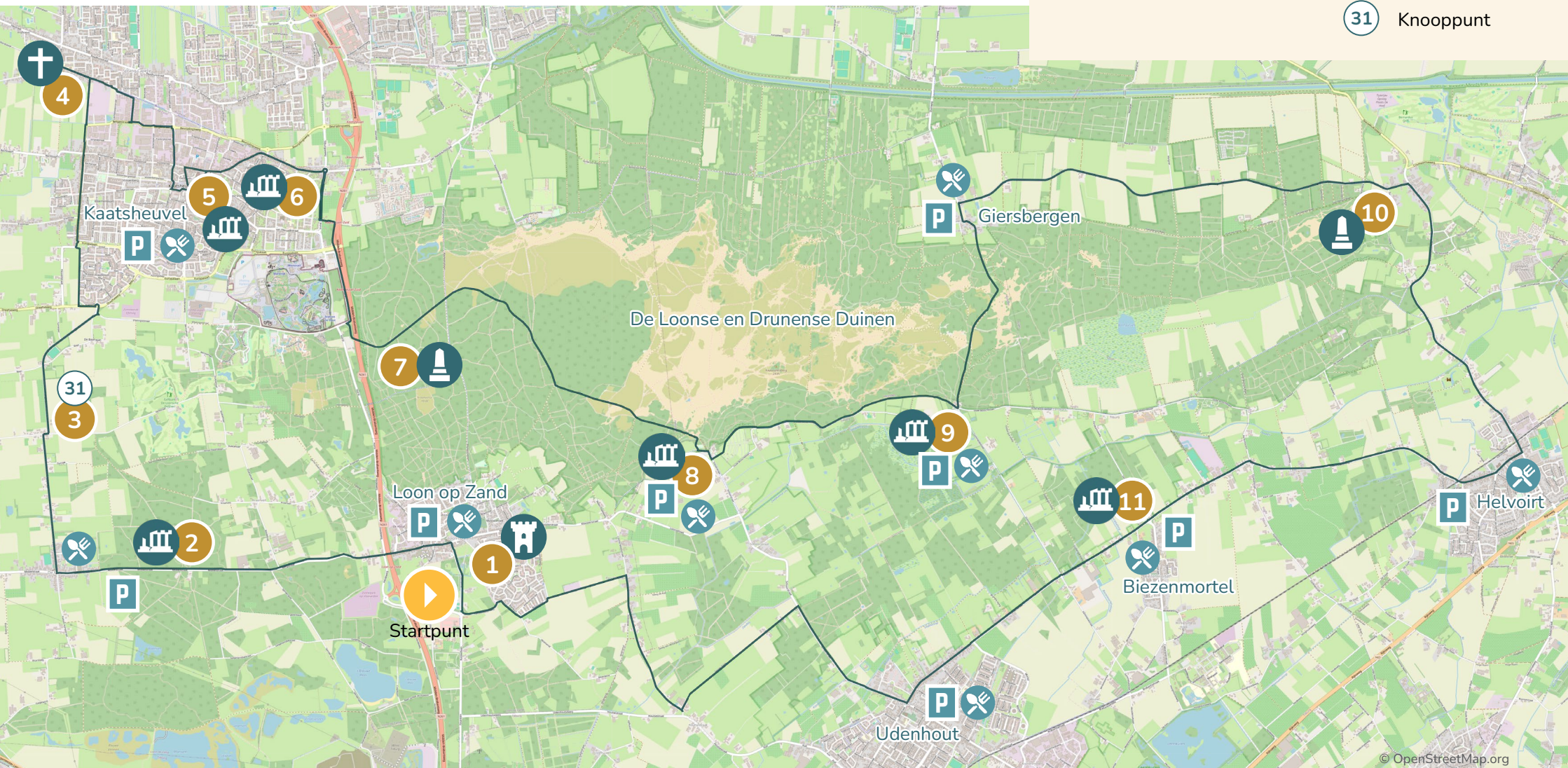
Horeca

Parkeerplaats

Knooppunt

- Ga op de rotonde rechtsaf: Horst.
- Ga op de fietspadkruising linksaf met de bocht mee: Duinlaan.
- Houdt voor de tunnel rechts aan. Je fietst parallel aan de N261 (aan je linkerhand).
- Fiets door het viaduct onder de Europalaan en vervolg je weg.
- Ga na de bocht naar rechts, linksaf het fietspad op richting De Loonse en Drunense Duinen: Eftelingsestraat.
- Je passeert de N261 nu bovenlangs en rijdt De Loonse en Drunense Duinen in.
- Na ongeveer 200 meter aan de rechterhand: het Vredesmonument.

7 EEN MUNITIEDEPOT IN DE BOSSEN

Eftelingsestraat, Kaatsheuvel | Historische locatie

Aan de rand van de Loonse en Drunense Duinen zijn nog steeds de restanten van een munitiecomplex zichtbaar. Maar waar diende het voor?

Links: bij het opgeblazen munitiecomplex | Rechts: Vredesmonument.

- Vervolg je weg op de Eftelingsestraat.
- Op de kruising met de "Leugenbankskes" rechtdoor: Baden Powellweg.
- Vervolg je weg door de duinen en volg het fietspad tot aan de T-splitsing.
- Ga op de splitsing linksaf: Pelgrimsweg.
- Aan de overkant: Schoorstraat 50 (Bosch en Duin).

8 AANVALLEN, EN WEL NU!

Schoorstraat 50, Udenhout | Historische locatie

Wanneer de opmars naar Loon op Zand onverwacht tot stilstand komt besluiten de tankbemanningen eerst te gaan eten. Dat is niet naar ieders zin.

Foto: Dingo 3.

- Vanuit de Pelgrimsweg rechtsaf Schoorstraat in en direct linksaf het fietspad op, met horecagelegenheid Bosch en Duin aan de linkerhand.
- Blijf het fietspad volgen: Oude Bosschebaan.
- Fiets door tot de kruising met horecagelegenheid De Rustende Jager.

9 DONDEREND GEWELD OP DE STILLE HEI

Oude Bosschebaan 11, Biezenmortel | Historische locatie / uitspanning

Een inleidende beschieting door 48 tanks blijkt een zenuwslopende klus voor de bemanningen.

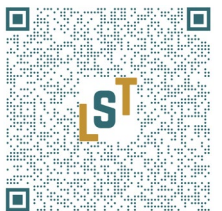
Links: Sherman taks van de Northants op weg | Rechts: blik op de Hoge Heide vanaf de Bosschebaan (2025).

- Ga op de kruising linksaf. Je hebt horecagelegenheid De Rustende Jager aan de linkerhand. Volg het fietspad.
- Aan het einde van de weg op de T-splitsing (bij De 3 Linden) linksaf: Giersbergen. Vervolgens op de kruising rechtsaf: Duinweg.
- Op de T-splitsing rechtsaf: Margrietweg.
- Straat gaat over in Distelberg. Fiets door tot het monument aan de rechterzijde (bij de witte mast).

10 EEN PERMANENTE HERINNERING

Distelberg 1, Helvoirt | Monument

De oversteek moet niet al te lastig zijn, maar de vijand gooit roet in het eten, tot twee keer toe. De plaatselijke bevolking is het offer nooit vergeten.

Links: herdenking Distelberg in 2019.
Rechts: monument.

- Aan het einde van de weg rechtsaf: Nieuwkuijkseweg.
- Straat gaat over in Helvoirtsestraat.
- Fiets het dorp in en neem ná de spoorwegovergang de tweede afslag rechts: Kastanjelaan.
- Bij het kruispunt met de horecagelegenheid, rechts aanhouden: Lindelaan.
- Straat gaat over in Udenhoutseweg en Biezenmortelsestraat.
- Volg de weg en ga op de rotonde rechtdoor.

11 EEN BIJZONDER VOERTUIG

Rotonde Capucijnerstraat, Biezenmortel | Historische locatie

De Britse doorbraak op 26-10-1944 zorgt voor de aanwezigheid van een opmerkelijke Britse eenheid in Biezenmortel bij de Kapucijner monniken.

Links: monniken in Biezenmortel | Rechts: Humber in Udenhout.

- Ga op de rotonde rechtdoor om je weg op Biezenmortelsestraat te vervolgen.
- Volgende rotonde rechtdoor: Groenstraat.
- Je rijdt het dorp in. Op de kruising (met linksvoor de kerk) ga je rechtaf: Schoorstraat.
- Je fietst langs een kapel aan de rechterhand en vervolgens langs een rijtje woningen aan de linkerhand.
- Sla direct na deze woningen, bij de horecegelegenheid, linksaf: Schoorstraat / Groote Steeg.
- Op de T-splitsing rechtsaf: Loonse Molenstraat.
- Tweede straat linksaf (bij TerraVie): Ruilverkavelingsweg.
- Ga linkaf het brugje over en houdt links aan: Pagestraat.
- Einde van de weg, vóór de speeltuin, linksaf: Hubertusstraat en direct rechtsaf: Ambrosiusstraat.
- Einde van de weg rechtsaf: Moleneind.
- Einde van de weg linksaf en direct nogmaals linksaf: Kasteelhoevenweg.
- Op de rotonde rechtsaf: Kasteellaan. Fiets door tot Het Witte Kasteel.

Einde van de route.

Deze route is tot stand gekomen in samenwerking met Gemeente Loon op Zand, LRE Foundation, militair historicus Jack Didden, Heemkundekring De Ketsheuvel, Heemkundekring Loon op 't Sandt, Platform Langstraat, Gemeente Tilburg, Gemeente Vught en Regionaal Bureau voor Toerisme De Langstraat.

LRE
Foundation

Liberation
Route
Europe

gemeente Loon op Zand

DE LANG
STRAAT

de Ketsheuvel
Heemkundekring

Route, tekst en foto's: militair historicus Jack Didden, LRE Foundation, Heemkundekring De Ketsheuvel, Heemkundekring Loon op 't Sandt, Gemeente Loon op Zand | Vormgeving & tekst: Regionaal Bureau voor Toerisme De Langstraat (www.bezoekdelangstraat.nl) | 2025 ©: Niets uit deze uitgave mag zonder schriftelijke toestemming van RBT De Langstraat, Liberation Route Europe en Gemeente Loon op Zand worden verveelvoudigd.

Digitale route

Scan de QR-code en bekijk
de route op je telefoon.

Of ga naar www.bezoekdelangstraat.nl/routes

DE LANGSTRAAT

www.bezoekdelangstraat.nl